

Diputació
Barcelona

Fòrum de Regidors i Regidores de Cultura

El cicle festiu com a punt de
trobada de diferents realitats

FÒRUM DE REGIDORS I REGIDORES DE CULTURA

El cicle festiu com a punt de trobada de diferents realitats

Índex

Presentació

1. Festa, territori i arrelament
2. La participació i els públics de les festes locals
3. L'espai i el temps de festa
4. L'impacte de la festa al territori
5. Conclusions

Bibliografia

Crèdits

Presentació

Aquest text és el resultat dels treballs realitzats pel Grup de treball “El cicle festiu com a punt de trobada de diferents realitats”, del Fòrum de Regidors i Regidores de Cultura que promou l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona.

Aquest grup de treball s'ha reunit en dues ocasions al llarg del primer semestre d'aquest any 2009, el 17 de març i el 4 de maig respectivament. En aquestes reunions els regidors i regidores de cultura participants han posat sobre la taula les problemàtiques que es troben a l'hora de millorar el programa festiu dels municipis a causa, sobretot, de la dificultat de conjugar les dinàmiques establertes amb les aportacions dels nous grups que volen participar i amb la definició d'un model coherent i atractiu per a un ventall molt ampli de públics. Igualment, les sessions de treball han servit per compartir experiències i bones pràctiques.

El present text s'ha elaborat prenent com a punt de partida les aportacions dels regidors, amb la voluntat de donar resposta a les inquietuds que s'han posat de manifest durant aquestes reunions, així com generar un document que pugui ser d'utilitat en el moment de la planificació i definició de les línies de treball dels municipis en relació al cicle festiu i, sobretot, a la Festa Major o la festa “gran” de cada poble o ciutat.

Les festes han esdevingut, al llarg dels anys, un punt de trobada de les comunitats i, molt sovint, una vàlvula per alliberar la pressió del dia a dia. La festa marca un parèntesi en la quotidianitat de la vida als nostres pobles i ciutats, de manera que per uns dies preval, aparentment, el “tot s'hi val”. Els carnivals han estat l'exemple més clar d'aquesta disbauxa, i, sense els excessos carnavalescos, també les Festes Majors formen part del conjunt de festivitats on els carrers i places canvien la seva fisonomia. Antigament els envelats adornaven les places per a la celebració dels balls, les cercaviles amb elements folklòrics animaven els carrers i tot plegat contribuïa a la transformació dels pobles durant els dies que durava la festa. Alguns autors consideren que aquesta disbauxa aparent podia ser, en el fons, un mecanisme de control de la població, mentre d'altres defensen la festa com una petita revolta contra la quotidianitat. Aquesta última és la perspectiva que s'adoptarà en el present document, i també la que ha predominat a les dues sessions del grup de treball dedicat al cicle festiu com a punt de trobada de diferents realitats.

Les jornades festives són moltes i diverses. Trobem aquelles que el calendari ens assenyalava com a dia festiu i no laborable; d'altres fan festiu un dia laboral, com és el cas de Sant Jordi, que molt possiblement perdria gran part del seu encant i la seva força si fos declarat dia festiu. També hi ha festes de celebració massiva sense una organització predeterminada, com la mateixa diada de Sant Jordi o la nit de Sant Joan, clars exemples d'un sentiment festiu que es nota al carrer, mentre que d'altres compten amb una programació establerta i unes activitats definides; és el cas de la Festa Major.

Localment parlant, les dates de Festa Major han estat històricament moments en què les diverses comunitats s'abocaven a una celebració conjunta, de vegades vinculada al fet religiós a través de la veneració d'un Patró (Sant Fèlix a Vilafranca, Santa Tecla a Tarragona), o bé relacionada amb un fet històric concret (festes de Moros i Cristians a Alcoi). A falta d'algun d'aquests elements, en molts casos s'ha acabat "inventant" una festa, donada la necessitat de celebracions comunes de la comunitat.

1. Festa, territori i arrelament

En el moment de plantejar-se preguntes al voltant de les festes i la seva funció a l'actualitat, en la majoria dels casos es fan reflexions sobre si els actes festius agraden als ciutadans, com aconseguir que les activitats organitzades estiguin plenes, què es pot fer per tal que la gent participi, etc.

Pensar en la festa com a punt de trobada és tornar a la realitat del que han estat les festes al llarg del temps. Un espai on els ciutadans d'una mateixa comunitat s'han trobat i on són identificats per altres comunitats. Malgrat tenir trets generals semblants, cada població va modelant la seva festa fins que adquireix els trets característics que la identifiquen.

De vegades la festa que tradicionalment ha estat anomenada "Festa Major" ha deixat de tenir força o bé ha estat desplaçada en participació per una altra diada; potser en aquests casos cal valorar quina d'elles assumeix el rol de festa "gran", de festa comuna de tot el poble, i fer una aposta forta per potenciar aquesta per damunt de les altres festivitats del calendari. D'aquesta manera, és habitual, en alguns pobles i ciutats, que la festa "gran" sigui el carnaval o la festa de tardor.

Sigui quina sigui la festa que s'adopti com a festa "gran" del municipi, cal transmetre aquesta visió a la ciutadania, per tal que no la consideri una festa més ni un conjunt d'actes sense sentit, i que els dies que dura aquesta festa siguin dies especials per a tothom. D'altra banda, cal un compromís ferm per part de l'ajuntament i l'equip de govern amb aquesta festa per tal que el model triat –sigui quin sigui– tingui èxit.

Sovint les festes del cicle festiu tradicional són considerades per la mateixa administració com un acte més dels que organitzen al llarg de l'any, sense una rellevància especial, sobretot quan aquestes són organitzades exclusivament per l'Ajuntament. En aquest cas s'està oblidant que les festes, i concretament les Festes Majors, poden ser, si s'aconsegueixen uns bons nivells de participació, unes magnífiques eines per generar sinèrgies de relació entre la ciutadania.

L'experiència de les dues grans onades migratòries que ha viscut Catalunya demostra que les festes constitueixen un bon moment per fomentar els sentiments d'arrelament i pertinença als municipis, a més de facilitar espais de relació entre la població nouvinguda i la de "tota la vida". Les festes locals, així, esdevenen un instrument d'impuls de les relacions entre els veïns, de l'arrelament dels nouvinguts i, en definitiva, de millora de la convivència.

No obstant això, poques vegades s'ha plantejat aprofitar el cicle festiu, i sobretot la Festa Major, com a eina que pugui servir per impulsar aquests sentiments de pertinença i d'arrelament de les persones nouvingudes. Sovint succeeix justament el contrari: l'escassa participació dels nouvinguts a les festes s'afegeix a la ja poca participació de la població autòctona.

No obstant això, abans de capficar-nos en la participació dels nouvinguts, hem de tenir en compte que també és possible que senzillament no els agradi la festa, tal com passa amb moltes persones autòctones. Més que buscar raons, caldrà provar diverses fórmules d'apropament a les comunitats nouvingudes fins a trobar punts d'interès o d'identificació comuns.

2. La participació i els públics de les festes locals

Al llarg de la història, la participació de la gent a les seves festes ha estat diversa i canviant. A més, el que ara considerem clarament una forma de participació no era contemplat com a tal no fa més de 40 anys. Cal recordar que en la majoria de poblacions tot allò relacionat amb la cultura popular i tradicional, com ara portar gegants o alguns balls, eren tasques retribuïdes. No és fins que es recupera la democràcia, després del llarg parèntesi de la dictadura, que aquests elements obtenen la consideració de patrimoni i de símbol d'identitat i es comença un procés de canvi del professionalisme hereditari cap a un associacionisme, diríem, lúdic.

Com a norma general, podem diferenciar tres maneres de viure la festa: participant-hi d'una manera activa, passivament, o senzillament no participant.

De manera activa es pot participar de dues maneres: o bé anant a veure els actes de la festa –desplaçant-s'hi expressament, amb coneixement previ de l'acte i amb la intenció d'assistir-hi–, o bé implicant-se directament en la seva organització o execució. Per exemple, es pot anar a veure una cercavila dels gegants o participar-hi com a portador.

D'altra banda, entenem per participació passiva aquell comportament de qui viu la festa en la mesura que se la troba, és a dir, quedant-se a veure actes que s'estan celebrant en el moment que passa per un carrer o plaça determinats però sense una informació o interès previ sobre el mateix. Generalment aquestes persones no fan cap tipus de promoció o divulgació de la festa.

Una de les fites que hom desitja és generar una assistència més participativa que passiva, a més de convertir l'assistència que un any és passiva en assistència activa l'any següent.

Un altre grup a tenir en consideració és aquell conformat per les persones que no participen a la festa i que, en ocasions, són opositors a ella. Sovint, aquest grup acaba sent hostil a l'entramat festiu. Es tracta, moltes vegades, de persones novingudes – no necessàriament estrangeres– que viuen al territori festiu i que veuen pertorbada la seva normalitat durant els dies que es celebren les festes. Actualment, que el centre històric dels pobles i ciutats torna a tenir demanda com a lloc per viure, tot allò que des de temps antics s'hi duia a terme, comença a fer nosa: les festes, els mercats, el so de les campanes, etc. Cal explicar a la ciutadania què és la festa del poble i el que representa per als seus habitants i treballar amb aquest últim grup per aconseguir una bona convivència entre la festa i la seva quotidianitat.

En algunes ocasions, la festa pot arribar a generar conflictes: bé entre els que la defensen i els que no la volen, o bé entre els festers i les pròpies autoritats que les han promogut.

Buscar les solucions al problema de la participació de la gent a les festes de cada municipi és un debat prou complex i, si a més volem ampliar-lo a la població novinguda, la tasca es complica encara més. Sovint les administracions parlen de la poca participació, creant un sentiment generalitzat que la gent no participa, que no vol organitzar, que no s'implica, etc. Ara bé, també quan la gent participa o s'organitza hi ha reticències per part de les administracions locals, ja que moltes vegades no ho fan

de la manera més adequada des de la seva perspectiva, i aleshores tampoc hi estan d'acord.

En molts casos, s'entén que el preu que l'administració local ha de pagar per incentivar la participació dels ciutadans en l'organització de les festes és una pèrdua de protagonisme. Això no necessàriament ha de ser així, però cal que la repartició dels papers estigui ben clara des del començament. Si l'Ajuntament, inicialment, deixa totes les decisions i l'organització de la festa en mans dels grups i les entitats locals, més endavant li serà molt difícil ampliar el seu marge d'intervenció, ja que entraria en contradicció amb el seu propi plantejament i a més podria generar algun conflicte. Cal, doncs, que des de bon començament els Ajuntaments defineixin clarament el sistema de participació en les decisions sobre la festa.

Així doncs, hi ha diferents opcions de participació de la ciutadania en l'organització de la festa. Existeixen models de Festa Major on s'opta per una comissió més o menys tancada per a la gestió de les activitats. Tot i que en molts casos funciona satisfactòriament, aquest tipus d'organització pot dificultar la inclusió de nous grups a la comissió. A més, els problemes s'agreugen quan l'entrada d'aquests nous grups implica que seran més a repartir una quantitat de recursos que no augmenta. En casos com aquest l'ajuntament ha de vetllar per la bona relació entre les entitats locals i per la relació de les entitats amb el mateix ajuntament. Cal evitar que les dinàmiques creades i el fet que algunes entitats "de tota la vida" considerin que tenen més drets que les altres i impedeixin l'entrada de nous grups en l'organització de la festa. Probablement el nou impuls a la participació activa arribarà justament gràcies a aquests nous grups.

Un altre plantejament d'organització és aquell en el qual la comissió de festa està formada per representants de grups organitzats com ara sardanistes, grups de foc, grups de rock locals, etc. Possiblement aquest model és més flexible que no pas el de la comissió amb uns membres permanents i designats per un temps determinada, ja que permet l'entrada de nous grups tan bon punt es configuren.

En tots dos casos, i per tal d'evitar que la diversitat de grups creï el sentiment que tot plegat és un *collage* que no porta enlloc, és important tenir en compte que, sigui quin sigui el model de festa, hauria de tenir el seu *ritual*, un fil conductor que faci notar que és la Festa de tots. La integració de nous col·lectius a la mateixa sempre s'ha d'adaptar a les premisses de la Festa Major: si aquesta és prou oberta, acabaran integrant-se a l'estructura, sempre que tinguin una voluntat de compromís amb la festa i la seva idiosincràsia.

D'altra banda, pel que fa a la participació de la població nouvinguda d'origen estranger, probablement no cal fer una política d'integració a les festes específica per a ells, sinó convidar-los a participar-hi com a col·lectiu, és a dir, tractar-los amb normalitat, de la mateixa manera que es fa amb els nouvinguts "locals".

Tal i com s'ha esmentat anteriorment, la festa és un bon moment per impulsar la interrelació dels ciutadans d'un municipi. Per tal d'aconseguir-ho és necessari, però, que les programacions estiguin equilibrades, de manera que arribin a la major quantitat de gent possible. En aquest sentit, cal tenir en compte les característiques particulars de la població de cada municipi, sobretot en els més petits.

En el moment, doncs, que es comencen a programar actes per a la Festa Major, es planifiquen activitats adreçades a diferents públics. Per bé que hem de tenir en compte

tot el ventall de persones que assistiran o que voldríem que assistissin a les festes, i programar activitats adaptades a les demandes de cada grup, no necessàriament hem de fer explícita aquesta diferenciació. És a dir, tot i que s'organitzi una activitat pensant en un públic determinat, a l'hora d'anunciar-la no tenim per què concretar a quin tipus de públic s'adreça, de manera que tothom s'hi pugui sentir convidat. De vegades abusem de manera excessiva, per exemple, de la identificació dels actes per edats, creant talls generacionals innecessaris. No cal anomenar "ball de la gent gran" a un acte en què una orquestra interpreta balls com el pasdoble, el vals o el txa-txa-txa, com si la gent més jove no hi pogués participar (tot i que previsiblement el públic majoritari serà gent gran).

No ostant això, hi ha actes en els quals sí que cal especificar clarament a quin tipus de públic s'adrecen. És el cas d'activitats com les intervencions de grups de diables infantils i els seus correfocs, que possibiliten la participació de públic infantil en un acte que pot implicar un risc elevat d'accidents en cas de barrejar-hi nens petits i adults.

D'altra banda, i encara que pugui resultar paradoxal, en algunes ocasions el problema d'un determinat acte festiu no és la falta de públic sinó tot el contrari: de vegades l'afany d'incentivar la participació fa perdre de vista els objectius inicials d'un acte o de tota una festa. Pensar que l'èxit està relacionat amb la quantitat també pot arribar a ser un error, ja que tenir una festa amb molts assistents tampoc és garantia de res (la festa s'ha d'anar cuidant, en cas contrari és possible que "mori d'èxit" o que ens arribi a desbordar). A més, no tots els actes han de ser necessàriament multitudinaris, també s'ha de deixar espai per a activitats de tipus més "intimista" o minoritari.

3. L'espai i el temps de festa

A l'hora de dissenyar, planificar i organitzar una festa determinada (o bé la globalitat del cicle festiu) cal partir d'una premissa fonamental: la festa és i ha de ser un moment d'excepció, un trencament de la quotidianitat. Això significa que als carrers i places succeeixen coses que alteren la normalitat diària: no podem passar amb el cotxe per on anem sempre, hi ha aglomeració de gent, soroll que no ens deixa dormir, enrenou, etc. Aquesta idea també ha de ser la que guïï la relació de l'ajuntament amb les entitats i la ciutadania que participa de l'organització de la festa, per aconseguir que aquesta pugui ser el més flexible possible, de vegades excepcionalment flexible.

Antigament, a diferència d'avui, tothom era conscient del canvi que comportava per al poble el fet d'estar de Festa Major, tot i que també és cert que no hi havia l'oferta pública que hi ha avui en dia i que, per tant, el grau de distorsió de la vida quotidiana potser no era tan elevat. Possiblement cal començar a diferenciar els dies de festa "gran" dels que no ho són i explicitar els nivells de permissibilitat en cada moment. Amb tot, hem de tenir clar que la festa comporta enrenou, sempre ha estat així i esperem que sempre ho sigui. Impedir aquest enrenou seria com intentar evitar les tradicionals crítiques de les rues de carnaval...

Cal, doncs, establir i tenir clars els nivells de tolerància i permissibilitat en cada festa –i en cada moment de la mateixa– i racionalitzar, així, tot allò que fa referència al temps festiu, però, al mateix temps, recordar que "a la festa s'hi pot tot, però no tot s'hi val": cal definir bé on estan els límits del que és acceptable fins i tot en temps de festa.

Anomenem espai festiu l'espai públic on té lloc la festa. Normalment, la Festa Major es concentra als llocs més centrals dels pobles i ciutats, i això és important, ja que aquells esdevé el punt de trobada de tota la comunitat. Els dies de festa aquest espai canvia de fesomia, textura i olor. La concentració massiva de gent, el soroll de la música, de vegades improvisada, o altres situacions inherents a la festa, poden produir enrenou i conflictes. Fins i tot, la mateixa organització de la festa pot generar diferències en el sí de l'administració local, entre els diferents departaments o serveis. Tot plegat, encara que no ho sembli, "fa festa".

Tot i això, la programació festiva no ha d'estar dictada en base al conflicte que pot generar. Cal, doncs, que des de l'Ajuntament hi hagi un control acurat del que es programa, fins i tot en el cas que sigui una comissió de festes, una empresa o altres grups o entitats locals els que organitzin la festa.

D'altra banda, és important començar a treballar en algunes qüestions que tradicionalment no han estat abordades pels Ajuntaments, perquè abans eren "normals", però ara han perdut el seu espai. Anys enrere es podia donar per suposat que tothom entenia el que succeïa al carrer en dies de festa o, si més no, ho assumia. Avui, les coses han canviat: la major mobilitat de les persones, unida al tipus de vida actual, han propiciat un cert "desarrelament" en relació a les festes i tradicions, de manera que molts dels habitants dels municipis no senten les festes locals com a pròpies, ni entenen que aquestes hagin d'alterar la seva normalitat. Així, ja no és tan evident que s'assumeixi la distorsió de la quotidianitat per la senzilla raó que "és Festa Major".

És per aquest motiu que, des dels ajuntaments, caldrà plantejar-se començar a fer una certa reglamentació de les festes: cal establir quin és l'espai festiu i assegurar-se que es protegirà durant els dies que dura la festa. Els nous habitatges o comerços construïts dins de l'espai festiu hauran de contemplar el que passa allà uns determinats dies l'any. Així, per exemple, un lloc que forma part de l'itinerari dels grups de foc ha de tenir una normativa expressa per evitar l'habitual conflicte entre diables i aparadors.

El consum de begudes a la via pública és un altre dels aspectes vinculats a les festes locals que sovint preocupa les administracions. Cal parar atenció a no fer una programació que incentivi el consum de begudes alcohòliques (això ve donat...). Potser és més fàcil i convenient plantejar activitats en les quals intervingui algun àpat en les hores on se sap que hi ha un gran consum de begudes alcohòliques de manera que aquestes es substitueixin, si més no en certa mesura, pel menjar sòlid.

Finalment, la temporalització de la festa també es planteja com una qüestió a debat. No seria ni la primera ni l'última vegada que una festa canvia de data per acomodar-se a les exigències de la població; cal tenir en compte, però, que prèviament s'ha de preveure totes les implicacions que pot tenir un canvi d'aquest canvi, i que no és recomanable fer un canvi de dates únicament per obtenir un èxit ràpid.

D'altra banda, també cal tenir en compte els horaris de la festa. Durant la Festa Major, ni tots els petits van a dormir aviat ni tots els adults van a dormir tard. Cal impulsar activitats a totes hores dinamitzant els grups de festers (en el cas que les festes siguin organitzades per aquest tipus de grups), per tal que no concentrin tota la seva activitat a la nit. Tampoc cal que tot es faci al matí o a la tarda: tant o més espectacular és una sortida dels gegants al vespre com al matí o a la tarda. A més, si li volem donar

importància a la festa “gran” hem d’assumir el que això comporta. Malgrat tot, no és de cap manera justificable programar un concert de matinada quan sabem d’entrada que serà molt minoritari, perquè les molèsties que genera pesen més que no pas els “beneficis” o la “satisfacció”.

En cas de limitacions pressupostàries, potser resulta més adequat limitar les activitats que es fan durant la resta de l’any en lloc de reduir les de la festa més important, ja que aquesta té un valor diferent. No és possible que tots els dies festius de l’any tinguin el mateix valor que els dies que hom té com a fites importants de tota la comunitat.

4. L’impacte de la festa al territori

Una de les implicacions menys contemplades de la festa és la seva vessant econòmica i els beneficis que pot generar als municipis. Moltes festes han esdevingut motors econòmics per als seus pobles o ciutats: és el cas de la fira de l’Avet a Espinelves, la Fira de Teatre a Tàrraga, el Concurs Internacional de Focs a Tarragona o la Festa dels Blancs i els Blaus a Granollers.

Quan es parla de les despeses que genera la festa també s’han de tenir en compte els beneficis que aquesta comportarà per al municipi, tant els humans com els econòmics.

Són items que s’han de tenir en compte a l’hora de reflexionar i definir el model de festa que s’adopta a cada municipi. Un bon exemple d’això és l’estudi de l’impacte econòmic de la Festa Major a Granollers, que es va realitzar l’any 2000. Aquest document va ser un anàlisi complet dels hàbits –tant dels ciutadans de Granollers com dels de fora– durant la setmana de festes, i tenia en compte aspectes tan variats com el seu efecte sobre les vacances o la despesa diària dedicada a la festa durant els dies que durava. Aquest treball dóna unes dades prou clarificadores: aquell any la despesa destinada per l’Ajuntament de Granollers a la festa major fou de 154.460€, i aquesta va acabar generant un valor afegit de 1.935.773€, és a dir, que per cada 6.000€ que l’Ajuntament aportava a la festa, el PIB del municipi augmentava 77.400€. Això suposava un increment del 0,28% respecte al PIB de l’any 1991.

5. Conclusions

Les festes són un punt de trobada comunitària important, unes magnífiques eines per fomentar l'arrelament i el sentit de pertinença a la comunitat. Per això cal vetllar per la protecció de les festes i dels espais on aquesta es desenvolupa. La Festa transforma l'espai quotidià en l'espai sagrat on té lloc el ritual festiu.

Així, hem de protegir-la dels que no la volen i també d'aquells que, emmascarats en la festa, aprofiten per malmetre els béns comuns. La festa és necessària però cal tenir en compte que, per tal que la tingui un sentit, hem de tenir i deixar molt clar que no tots els dies és festa.

Finalment, no hem de perdre de vista que les festes han d'estar vives, obertes a canvis; que es poden modelar, i que s'han d'anar adaptant a les necessitats que elles mateixes generen i al seu propi creixement.

En resum, al llarg del document han sorgit alguns conceptes importants que s'haurien de tenir en compte a l'hora de definir les línies d'actuació i les polítiques relacionades amb les festes locals:

- **La festa ha de contemplar-se com a espai de trobada** de tots els ciutadans d'un municipi.
- **L'acte festiu s'ha de considerar com quelcom excepcional**, que succeeix de forma esporàdica i que s'ha de diferenciar de la quotidianitat de la resta de l'any.
- **Hi ha d'haver d'un fil conductor** que vinculi tots els actes de la festa, per donar-li un sentit relacionat amb la comunitat.
- **És necessària una implicació** de la ciutadania en l'organització de la festa.
- **S'ha de tenir en compte la grandària de la festa**: aquesta pot arribar a créixer massa, de manera que perdi el caràcter local i els trets que la identificaven. Cal plantejar-se si realment això és el que es vol aconseguir.
- La necessitat que tota la població conegui la festa implica un treball específic de **comunicació**.
- **Hi ha d'haver un compromís polític** amb la festa, i associat a aquest compromís, un **lideratge i persistència en el model**, si de veritat es considera un bon model per a la ciutat.
- **S'ha d'incidir en la constància**: tot i que el model festiu estigui consolidat, no es pot considerar que les coses ja rutllaran soles, per això és necessari un treball continu de tots els agents implicats.

Bibliografia

ALBERT-LLORCA, Marlène; GONZÁLEZ ALCANTUD, José Antonio (eds.) (2003). **Moros y Cristianos. Representaciones del otro en las fiestas del Mediterráneo occidental**. Toulouse: Presses Universitaires du Mirail. Granada: Centro de Investigaciones Etnológicas Ángel Ganivet. 193 p. ISBN 84-932014-3-X

Resum

Aquest llibre, centra la seva investigació en les distintes festes de “moros i cristians” en el panorama europeu occidental, posant major èmfasi en el gran nombre d'aquestes representacions, en les festes de diverses regions valencianes i andaluses.

Des de l'edat mitjana fins l'actualitat, les representacions escèniques de les victòries reals o imaginàries dels cristians sobre els pobles musulmans, no han cessat. Amb noms i temàtiques ben diverses, aquestes festes en l'actualitat, han anat en alça, de la mà de reivindicacions d'entitats locals i de la recuperació històrica. Heretades de tradicions festives i literàries de molts segles, les festes de moros i cristians, s'han donat contextos polítics, socials i culturals ben diferents.

Aquesta obra, no se centra en l'origen històric d'aquestes festes, sinó en el significat i les seves funcions en l'actualitat i, ubicant la visió de l'alteritat que es dona en aquestes representacions en l'àmbit de la comparació transcultural.

D'aquesta manera, s'analitza el rol que aquestes juguen en la construcció de moltes identitats locals, així com les transformacions que aquestes estan tenint, en l'entramat de fets socials ocorreguts en el sí de la frontera imaginària i cultural que caracteritza el mediterrani.

Sumari: Metáforas y laberintos de la alteridad / Marlène Albert-Llorca y José Antonio González Alcantud ; I. Moros y cristianos en España : La escenificación del triunfo del cristiano en la comedia / Maria Soledad Carrasco Urgoiti ; Para sobrevivir a los estereotipos culturales : estructuras paródicas de las fiestas de moros y cristianos. El caso andaluz oriental / José Antonio González Alcantud ; Violencia, comunidad y complejidad : moros y cristianos en Carchelejo (Jaén) / José Luis Anta Félez ; Jugar a 'moros y cristianos' en Válor: ambivalencias de las identidades en conflicto / Roland Emerich Baumann ; Moros y cristianos en el País Valenciano. La 'ilusión de la fiesta' / Jean-Pierre Albert ; La incorporación de las mujeres en las fiestas: las Negras de Petrer (Alacant) / Laure Heuzé ; 'Con nombres y apellidos y caras'. Fiesta, historia y escritura en el País Valenciano / Dominique Blanc ; La Morisma, teatro de conversación / Deborah Puccio ; II. Otras fiestas del Mediterráneo : Los avatares de la Moresca en Córcega / Marlène Albert-Llorca ; Moros y cristiano en la cultura tradicional siciliana / Gabriella D'Agostino

ARIÑO VILLARROYA, Antonio. (1992). **La ciudad ritual: la fiesta de las fallas**. Barcelona: Anthropos. 383 p. ISBN 84-7658-368-0

Resum

Aquesta investigació transdisciplinària d'Antonio Ariño (barreja, en la seva forma i contingut, d'història, antropologia i sociologia), pren com objecte d'estudi l'evolució de la festa de les Falles de la ciutat de València, entre 1750-1936, per mostrar com l'acció simbòlica segueix sent una dimensió eminentment creativa en la societat actual; la festa com a indicador de la dialèctica cultural i política en la societat en la qual es dona, com una "litúrgia civil".

Durant aquest dilatat període en el que es basa l'estudi, les Falles, un festeig marginal, secundari i propi del poble, va anar creixent fins a adquirir autonomia i desenvolupar una complexa organització que gestiona un ritual ostentós i exhibicionista.

Aquest canvi, va ser fruit de la profunda transformació de la societat valenciana, de les estratègies, conflictes i negociacions dels diferents grups que conformen l'estructura social.

Al llarg de l'obra, s'aniran tractant aquests canvis i, s'interpretaran en base a la transformació social de la funció de les Falles, fins a la seva eclosió a principis de la guerra civil espanyola. En l'últim dels capítols, es tracten algunes de les fites més significatives de la història recent de les Falles, per ratificar la hipòtesi de la festa com una forma de religió civil.

Sumari: Introducción. Objeto y fuentes ; Parte 1a: La fiesta y sus contextos: I. El escenario urbano ; II. El calendario y la organización del tiempo ; Parte 2a: Historia de las fallas: III. El origen de las fallas ; IV. De la represión a los premios (1850-1900) ; V. La falla artística (1901-1920) ; VI. La falla turística y la fiesta unánime (1921-1936); Parte 3a: Ideología fallera e interacción social: VII. Las fallas como práctica simbólica ; VIII. Ideología y mentalidad ; IX. Interacción festiva y estructura social ; Parte 4a: Una liturgia civil del valencianismo temperamental: X. La ciudad secular y sus religiones civiles ; XI. Las fallas, una liturgia civil del valencianismo

ARIÑO VILLARROYA, Antonio; GARCÍA PILÁN, Pedro. (2006). "**Apuntes para el estudio social de la fiesta en España**". *Anduli: revista andaluza de ciencias sociales*, ISSN 1696-0270. núm. 6. p. 13-28

Resum

Aquest article ofereix una mirada a l'estat de la qüestió de l'estudi de la festa a Espanya, posant l'accent en la perspectiva de la sociologia i l'antropologia. Es constata com després d'alguns treballs pioners, la festa es converteix en objecte legítim d'estudi durant la dècada dels vuitanta i noranta.

Les transformacions experimentades pel ritual festiu en condicions de modernitat, es plasmen en una diversificació de metodologies i biaix epistemològic. Els desplaçaments en l'objecte celebrat i la complexitat creixent

del subjecte celebrant, obliguen a repensar conceptes clau com “ritual”, “tradició” o “comunitat”.

Com a balanç, s’assenyalen alguns dels temes d’estudi emergents, així com alguns buits bibliogràfics.

BANLIEUES D’EUROPE (dir.) (2006). **La Place et le rôle de la fête dans l'espace public : nouvelles fêtes urbaines et nouvelles convivialités en Europe**. Lyon : Certu. 171 p. + 1 CD-ROM (Aménagement et urbanisme : débats / Cetrui; 50) ISBN 978-2-11-096232-4

Resum

La present obra, dirigida per la xarxa europea Banlieues d’Europe, vol evidenciar l’espai que ocupen els festivals i les festes en el sí de les noves dinàmiques urbanes de les societats contemporànies europees, i de com a través d’aquest tipus d’actes es creen tota una sèrie de significats simbòlics que s’integren en l’imaginari de la seva ciutadania.

Dividit en quatre parts diferenciades, es troben recollits exemples, opinions, reflexions i entrevistes, de diversos actors públics de l’entorn de festivals europeus (com Pascale Bonniel-Chalier i Richard Lagrange), així com investigadors experts del camp de les ciències socials (com Philippe Dujardin i Jacques Bonniel), per tal de proporcionar una visió de l’evolució del paper dels festivals a les ciutats actuals.

Sumari: Introduction thématiques. Acteurs publics: Pascale Bonniel-Chalier ; Richard Lagrange ; Thérèse Rabatel ; Chercheurs/Universitaires: Jean Hurstel ; Philippe Dujardin ; Guy Di Méo ; Philippe Chaudoir ; Expériences et réflexions : interviews de porteurs de projets en Europe: Le défilé de la biennale de la danse, Lyon, France / Guy Darmet, Xavier Phélut, Denis Plassard ; Zinneke parade, Bruxelles, Belgique / Marcel de Munnynch ; La caravane passe en A, Audincourt, France / Jacques Livchine ; Carnaval de Bâle, Bâle, Suisse / Robert Develey ; Fête des lumières, Lyon, France / Claire Peillod ; Les invites; Villeurbanne, France / Patrice Papelard ; Nuit Blanche, Paris, France / Christophe Girard ; Carnaval de Belfast, Belfast, Irlande du Nord / David Boyd ; Festival International de la Soupe, Lille, France et Berlin, Allemagne / Emmanuelle Niquet-Chatelet, Christel Hartmann-Fritsch ; Rencontres chorégraphiques de Carthage, Chartage, Tunisie / Syhem Belkhodja ; Festival des cultures colour of Europe, Londres, Grande-Bretagne / Helen Denniston ; La situation dans les Balkans, Belgrade, Serbie / Milena Dragicevic-Sesic ; Biennale de la ville "les transurbaines", Saint-Étienne, France / Magali Longour ; Regard synthétique sur les débats / Pierre-Alain Four ; Interviews d'experts. Propos recueillis par Pierre-Alain Four: Jean Hurstel ; Ricardo Basualdo ; Jacques Bonniel ; Épilogue: Petite histoire de l'ouvrage ; Banlieues d'Europe ; Grand Lyon-Dpsa ; L'atelier de recherche sur les fêtes dans l'espace public de la ville de Lyon.

BARGALLÓ I VALLS, Josep. Elogi de la diversitat i la interculturalitat. Reflexions a l'entorn de l'estructuració d'un model festiu i simbòlic plural. [en línia] 14 p. <<http://www.festes.org/arxius/elogidiversitat.pdf>>[Consulta: març 2009]

Resum

El present document, és el resultat previ d'una ponència de Josep Bargalló, on es recullen tota una sèrie de reflexions sobre l'estructuració d'un model festiu i simbòlic, a les terres de parla catalana. La riquesa i pluralitat que caracteritza el territori, queda representada, sobretot, en el món del lleure i la festa. No hi ha una única festa, dansa, música,... representativa del territori, en hi ha diverses. Seria erroni pensar que, en un país de caràcter tant plural com aquest, només se'n tries una única part.

No cal oblidar tampoc, com el pas del temps fa que les realitats heretades de la cultura del territori també canviïn i diversifiquin; un exemple d'això, es pot constatar en la gran embranzida que des dels darrers anys han tingut esdeveniments com, els del món casteller o els correfocs. Tenint tot això present, per Bargalló es fa necessari parlar d'un model festiu del territori català, com un model en expansió on, fins i tot, els seus elements més emergents han arribat al punt d'esdevenir com a simbòlics, tòpics i marc de referència de la cultura catalana en la seva globalitat. En aquesta línia però, apunta alguns reptes a tenir en compte: com fer que aquests nous elements emergents no acabin per fer desaparèixer d'altres (creant la falsa il·lusió d'unitarisme) i, com vehicular les noves aportacions a la cultura catalana.

BERTRAN, Jordi. (2007). “**La festa: la il·lusió del permanent des de la transformació contínua**”. [en línia] *Cultura*. ISSN 0213-473X. núm. 1. p. 76-107 <http://cultura2.gencat.cat/revistacultura/_pdf/620779C01_05JordiBertran.pdf> [Consulta: març 2009]

Resum

El present article, analitza el procés evolutiu pel qual ha passat la festa, en el context català, des de les acaballes del segle X (quan es té constància de Catalunya com a comunitat política) fins el temps actual.

Fets político-socials al llarg d'aquest marc referencial, han provocat molts canvis a l'hora de percebre i entendre la festa: dins el temple, fora al carrer, elements que acaben institucionalitzats, d'altres que acaben esdevenint populars, s'afegeixen nous elements d'altres cultures alienes a la catalana, atac d'uns elements vers d'altres.

En l'actualitat, l'evolució de la festa, es percep en dos elements esdevinguts emblemes nacionals: la sardana, com a símbol d'allò heretat de temps passats, on la seva participació ha anat davallant amb els anys i, els castellers, impulsats per les institucions retrobades amb la democràcia, com una manera de vertebrar la societat.

Val a dir però que, en el sí del territori català, cada comunitat ha generat progressivament el seu calendari festiu i la seva forma d'entendre la festa;

símbols del passat, la passió, les emocions, la transformació i redefinició de la mateixa tradició, així ho mostren.

COSTA, Xavier. (2002). “**La integración de los inmigrantes en la fiesta de las Fallas**”. *Arxius de sociologia*. ISSN 1137-7038. núm. 6. 2002. p. 211-230

Resum

Aquest article de Xavier Costa, analitza alguns dels aspectes a tenir en compte, dins el procés d'integració d'una determinada tipologia d'immigrant en la xarxa associativa de la festa de les Falles: els que arriben al País Valencià durant les onades migratòries, procedents d'altres punts de la península, a finals dels anys 50 fins principis dels 70.

La premissa que segueix el document és que les característiques de la sociabilitat festiva de les falles, fan possible la integració dels immigrants en les festes. A partir d'aquesta idea, es deriven diverses qüestions a observar, entre elles: l'alt número d'immigrants existent a les falles i la confiança que mostren els participants sobre el poder integrador de la festa; els canals d'accés dels immigrants en el context de la sociabilitat permanent en la festa; la importància de les activitats centrals de la sociabilitat festiva per aquesta integració; o com el fet d'aquesta sociabilitat fa possible la dualitat identitària i els principals elements de “l'univers simbòlic” de la festa a través dels quals s'expressa.

CRESPI VALLBONA, Montserrat. (2003). **L'activitat festiva popular en l'era de la mundialització: es cas de Catalunya**. [en línia]. Barcelona : Universitat de Barcelona. 597 p <<http://www.tdcat.cesca.es/TDCat-0205103-115145/>> [Consulta: març 2009]

Resum

El present document, és el resultat de la tesi doctoral elaborada per Montserrat Crespi, on es defensa la idea de com en l'era de globalització que viu Catalunya, revifem els elements festivals locals front l'homogenització cultural que aquesta era provoca.

Han aparegut noves festes: unes fruit de la transformació d'elements heretats, d'altres creades “del no res”; però, totes elles, amb el mateix objectiu que és el de refermar la pròpia identitat cultural local.

S'esmenten tres variables diferents, com a explicatives d'aquesta aparició de noves festes: les ideològico-culturals, les econòmiques i les polítiques. Alhora que aquestes, són el motor de la seva recuperació, expliquen el sentit actual que la festa té en la societat catalana.

Moltes de les manipulacions d'elements simbòlics i de contingut en aquestes noves festivitats aparegudes, són fruit dels interessos de molts promotors d'aquests esdeveniments. Com també, es pot constatar que, aquesta revifada o invenció de noves festivitats, sorgeixen com a “efecte imitació”, per tal d'augmentar els atractius turístics diferenciats dels territoris.

DELGADO, Manuel. (1992). **La Festa a Catalunya, avui**. Barcelona: Barcanova. 169 p. ISBN 84-7533-747-3. (Biblioteca cultural Barcanova ; 13)

Resum

Sota la premissa de quin paper juguen les festes a la vida de la societat catalana d'avui, Manuel Delgado en aquest llibre, assenyala les claus que fan de la festa a Catalunya, l'expressió de l'àmbit de les realitzacions humanes que es poden trobar universalment.

Amb la voluntat d'allunyar-se de molts dels tòpics i retòriques que imperen en molta de la literatura actual (heretada del passat) i també al carrer, sobre la terminologia de la "festa", al llarg d'aquesta obra, l'autor anirà ampliant en quins aspectes entén el terme "festa".

Festes populars, oficials, tradicionals, religioses i profanes, entre molts d'altres, són alguns dels exemples d'aquests tòpics que l'autor assenyala com a desencadenants dels falsos problemes que hi ha sobre aquest tema a estudi.

El contingut simbòlic que impregna la festa arriba molt més lluny dels límits de l'espectacular o del pintoresc que la pugui caracteritzar; és l'expressió normativitzadora de l'acció i l'energia social; és una representació de la imatgeria col·lectiva, que manipula formalment allò social.

Sumari: Introducció ; Temps cru, temps cuit ; La programació del caos ; Festa i violència ; Identitat i límits simbòlics ; Una gramàtica oculta ; Festa i modernitat ; Rapinyaires festius ; La festa assetjada ; Les noves litúrgies festives ; El triomf de la festa ; Bibliografia

DELGADO, Manuel. (1993). "**Espai, festa i nova etnicitat a Barcelona**". *Revista de Catalunya*. ISSN 0213-5876. núm. 71. p. 15-23

Resum

Manuel Delgado elabora la seva crítica, en base a la construcció d'una identitat catalana única i homogènia, que pren la ciutat de Barcelona com a actor idoni per la seva representació.

Aquesta construcció identitària encetada des de ja fa uns anys, per les institucions polítiques de Barcelona, pren com a base ideològica a Joan Maragall (una Barcelona caòtica i consensuada) i Eugeni d'Ors (una Barcelona geomètrica i ordenada), per fer de Barcelona l'espai idoni per les construccions escenogràfiques, cognitives i emocionals d'una identitat emergent; una identitat que esdevingui un enllaç d'una col·lectivitat cap a certs símbols, rituals i mites, que han quedat institucionalitzats des dels estaments polítics de la ciutat.

L'espai i el temps de Barcelona són ritualitzats en pro d'una identitat; d'una estructura construïda (molts cops artificialosa) afavorida des d'instàncies polítiques.

DELGADO, Manuel. (2000). “**La ciudad y la fiesta: afirmación y disolución de la identidad**” A: García Castaño, F.J. (ed.). *Fiesta, tradición y cambio*. Granada: Proyecto Sur. ISBN 84-8254-319-2. p. 73-96.

Resum

La present reflexió de Manuel Delgado mostra com, en les festes populars, es prenen els carrers com escenaris d'actuació, convertint l'espai urbà en un lloc per l'acció social. La societat transforma l'entorn urbà, en un suport on corporatitzar-se, convertint-lo en una realitat espai-temporal explícit; crea una realitat que en la vida quotidiana seria impossible viure, fent patent el que hi ha latent, amagat de l'ordre social.

El resultat és un mapa ple d'incursions i exclusions, on les identitats s'entrecreuen i on tots els interessos presents en la societat es troben, a través d'unes interaccions entre persones que resten anònimes entre sí. El parèntesi festiu, crea la falsa il·lusió d'un grup naturalment ordenat, sense pluralitat ni complexitat, sense conflicte.

Tant les festes realitzades sota cert ordre social, com les vistes com a caòtiques i com si fora de context es tractés, compleixen la mateixa funció: fusionar les diverses identitats presentades en el col·lectiu a favor de l'afirmació d'una mateixa identitat que les uneix.

DELGADO, Manuel. coord. (2003). **Carrer, festa i revolta: els usos simbòlics de l'espai públic a Barcelona: 1951-2000**. Barcelona : Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. 354 p. ISBN 978-84-393-6216-6 (Temes d'etnologia de Catalunya ; 8)

Resum

El present treball, és el resultat d'un estudi sobre l'espai públic com espai per l'acció social, per la festa, per al ritua en definitiva. El període que s'ha pres en consideració, ha estat la Barcelona entre els anys 1951 (amb la vaga de tramvies del mes de març) i 2000 (amb la desfilada militar per la Diagonal feta en primavera), per tal de veure com i quins canvis s'han produït a l'hora d'interpretar els diferents espais urbans.

Aquesta recerca tracta la dimensió espacial d'aquestes activitats rituals col·lectives, com a forma d'accelerar i intensificar els usos de l'espai públic; de les transformacions i manipulacions de la vida urbana per part dels mateixos transeünts a qualsevol hora del dia, diferents de la forma institucionalitzada.

La festa aquí, és vista com activitat social amb totes les seves implicacions de ritual: tota una sèrie de valors que afecta a la gent, als llocs, als objectes que involucra i dota d'un cert simbolisme. Ja sigui ocasional o periòdicament, el ritua suma accions, sentiments i conviccions, i els posa al servei d'una prolongació de la realitat, resultat de conjugar tota una sèrie de conductes de la resta dels integrants de la festa, o de tota la societat.

Sumari: Introducció ; Fusions i efusions urbanes ; Festa i espai públics ; Litúrgies militants ; La llei de l'hospitalitat ; Revolta i ciutat

DELGADO, Manuel. (2004). “**Tiempo e identidad: La representación festiva de la comunidad y sus ritmos**”. *Zainak. Cuadernos de Antropología-Etnografía*. ISSN 1137-439X, núm. 26. p. 77-98

Resum

En aquest text de Manuel Delgado, es parla de com la festa estableix com a possibilitat, el mateix que la violència i la guerra converteixen en l'única evidència l'intercanvi generalitzat, la comunicació duta a l'extrem. La festa, és la substància de la societat, aquella energia sense control, l'efusió de la qual, és el que tem pel damunt de tot a una comunitat. La comunitat es protegeix de la comunicació sacralitzant-la.

DELGADO, Manuel. (2007). “**Cultura popular i espai públic**”. [en línia]. *Cultura*. ISSN 0213-473X. núm. 1, p.108-123

<http://cultura2.gencat.cat/revistacultura/_pdf/343402C01_06ManuelDelgado.pdf>

[Consulta: març 2009]

Resum

Tot i les controvèrsies que ha comportat i comporta la definició del terme “cultura popular”, aquest article en parla com l'esfera de produccions i reproduccions humanes, el contingut de la qual existeix per contrast amb la cultura institucionalitzada i mediatitzada.

Sota aquest paràmetre, la cultura popular, és definida a partir del seu arrelament en l'espai que l'ocupa, sent el carrer el seu escenari per excel·lència. Les festes populars permeten l'acció social entre els interactuants i, usar simbolismes en l'espai urbà que ocupen; el carrer esdevé el marc per les seves referències. La cultura popular, no prové de fora de la vida quotidiana de les persones, i en el cas que així fos, no s'incorpora de forma passiva als seus destinataris.

ESCALERA, Javier. (1998). “**Les festes com a patrimoni. Reflexions sobre la festa a la ciutat contemporània a partir del cas de Sevilla**”. A: *Festa i Ciutat*. Tarragona : El Mèdol. ISBN 84-89936-22-6. p. 9-22

Resum

Aquest article elaborat per J. Escalera, en el marc del Fòrum Barcelona Tradició de 1997, tracta el tema de com protegir i conservar una festa com a patrimoni, tot prenent com a base per la seva reflexió el cas de Sevilla.

En aquest text, les festes són definides com a patrimoni etnogràfic plenes d'elements immaterials, com a manifestacions incorpòries d'una cultura específica. Una festa no pot quedar fixada de forma immutable per normes i prohibicions, amb la pretensió d'una puresa i autenticitat; cal afavorir les condicions perquè aquesta es produeixi i, tenint present que aquesta, acabarà sent com el participant vulgui i sàpiga.

L'objectiu de les actuacions dels poders públics, haurà de ser la d'afavorir la presa de consciència de la població sobre el valor patrimonial de les festes de les quals és protagonista, ja que és la manera perquè aquesta festa es mantingui viva i continuï sentho.

FORNÉS, Josep. (2002). “**La festa, instrument de participació**”. *Barcelona cultura: revista de l'Institut de Cultura de Barcelona*, ISSN 1578-8903, núm. 5, setembre-octubre, p. 4-7. <<http://www.bcn.es/cultura/revista/revista5.pdf> > [Consulta: març 2009]

Resum

La festa és definida com la representació de les transfiguracions dels membres de la comunitat, immersos en el somni col·lectiu on, independentment de la raça, classe, gènere i edat, es barregen. En major o menor mesura, en tota festa, es produeix una flexibilització de les relacions socials, que permet imaginar noves formes d'entendre la vida social.

El contingut artístic de les festes és un element que contribueix a la democratització de la cultura, com també el seu component participatiu aporta l'extensió dels valors de la cultura democràtica. La festa ajuda a la gent a sentir-se d'allà on es vol sentir identificada, hagi nascut o no allí; permet fer identificacions múltiples i simultànies.

FÒRUM BARCELONA TRADICIÓ. (1998). **Festa i Ciutat**. Tarragona: El Mèdol. 110 p. ISBN 84- 89936-22-6

Resum

Aquest llibre és fruit d'algunes de les aportacions més destacades, elaborades en la jornada Festa i Ciutat, realitzada en el marc del Fòrum Barcelona Tradició, el 22 de febrer de 1997.

Amb la voluntat d'aportar eines per la reflexió en el del debat obert sobre la relació entre la festa i la ciutat, el present treball s'estructura al voltant de tres dimensions: el calendari festiu, l'esfera econòmica de la festa a la ciutat i, la festa com a propiciadora de fenòmens de nova sociabilitat. A banda, hi ha presents les aportacions d'experts, que ofereixen la seva visió sobre la interacció entre festa i ciutat, a partir de les experiències de tres realitats urbanes diferents: Sevilla, Madrid i València.

Sumari: Les festes com a patrimoni: reflexions sobre la festa a la ciutat contemporània a partir del cas de Sevilla / Javier Escalera ; Les festes a Madrid (1977-1993) / Francisco Cruces ; La festa a València / Antonio Ariño Villarroya ; Festa i ciutat. Consideracions i propostes

FÒRUM BARCELONA TRADICIÓ. (1999). **Festa i ciutat: Europa.** Tarragona : El Mèdol. 77 p. ISBN 84-89936-52-8

Resum

Aquest llibre és el resultat d'algunes de les diverses ponències i debats que es van donar al Fòrum Barcelona Tradició, els dies 6 i 7 de març de 1998, amb la jornada Festa i Ciutat: Europa.

En aquesta segona edició del Fòrum, i per tal de donar una lectura més àmplia de la realitat festiva, es va voler aproximar al debat alguns models europeus, com són el cas de Colònia, la Bèlgica francesa i Nàpols; a banda, es van mostren els diversos usos festius de la ciutat, realitzats a través d'un taller i un col·loqui.

Sumari: Introducció ; Festa i ciutat: Colònia / Hans-Jürgen Ploenes Mercadé ; Festa i ciutat: Nàpols / Guido D'Agostino ; Festa i ciutat: Bèlgica Francòfona / Jean-Pierre Ducastelle ; Festa i espai públic / Manuel Delgado ; La festa asimètrica. Seguici i públic / Josefina Roma ; Col·loqui / a càrrec de Josefina Roma i Manuel Delgado ; Annex: versions originals dels textos no redactats en català

FÒRUM BARCELONA TRADICIÓ. (2000). **La Festa a Barcelona.** Tarragona : El Mèdol. 58 p. ISBN 84-89936-79-X

Resum

En aquesta obra, es recullen les diferents ponències i debats que es van donar en el Fòrum Barcelona Tradició, els dies 26 i 27 de febrer de 1999, amb la jornada La festa a Barcelona.

S'inicia el llibre, amb la presentació de l'estudi inventari de la festa a Barcelona. A continuació, es presenta l'arxiu festiu de Gràcia, així com el projecte d'arxiu festiu del pla de Barcelona. Seguidament, i a partir del presentat en les dues taules rodones, es dona pas al debat sobre els dos diferents tipus de festa que conformen la ciutat de Barcelona: les festes dels barris i la festa que engloba tota la ciutat.

Sumari: Introducció ; Estudi inventari La festa a Barcelona. Estudi realitzat a partir d'una enquesta urbana / F. Xavier Medina ; L'arxiu festiu de Gràcia. Experiència model pel desenvolupament d'un arxiu festiu del pla de Barcelona (barris de la ciutat i municipis de les rodalies) / Jordi Pablo ; Taules rodones:

reflexions i conclusions : Festa de barri, festa de ciutat / Josefina Roma ; Les festes de barri i de ciutat a Barcelona / Eduard Miralles

FÒRUM BARCELONA TRADICIÓ. (2001). **Les Noves tradicions**. Tarragona: El Mèdol. 65 p. ISBN 84-95559-28-5

Resum

El present llibre és resultat del Forum Barcelona Tradició de l'any 2000, que girà al voltant del tema Les noves tradicions. La finalitat ha estat la de cercar una interpretació més acurada de la festa avui, així com de les múltiples variables que hi incideixen.

Les aportacions fetes, volen apostar pel coneixement de la festa avui, tot abordant temes clau com, les noves reconstruccions del folklore tradicional a través d'Internet, els reptes que comporta la presència de col·lectius estrangers, els nous usos d'espais tradicionals amb els nous formats de festes, així com les possibles raons que fan es mantinguin vives i augmentin els adeptes en aquest tipus de festes.

Sumari: Presentació, les noves tradicions, velles i noves expressions culturals / Lluís Calvo i Calvo ; La cultura popular de la aldea global. Nuevas perspectivas en el estudio del folklore / Luis Díaz G. Viana ; La festa a la ciutat: pluriculturalitat i integració / Josep Martí Pérez ; L'espai de convivència i els seus intèrprets: representació i ambigüitat en les societats plurals / Dorothy Noyes

GARCÍA CASTAÑO, Francisco Javier (ed.) (2000). **Fiesta, tradición y cambio**. Granada: Proyecto Sur. 185 p. ISBN 84-8254-319-2. (Papeles del Foro ; 1)

Resum

La present obra, recull les diverses opinions realitzades en el seminari Fiesta, Tradición y Cambio, organitzat pel Foro de las Culturas, a la ciutat de Granada, els últims dies del mes de juny de l'any 2000.

Les aportacions dels diversos experts que hi van participar, procedents de disciplines com la història i l'antropologia, anaven des de les reflexions sobre el repensar la definició de conceptes tals com la "festa" i la "memòria històrica" i els usos polítics de les commemoracions, fins a les constatacions del paper que pot tenir el ritual com organitzador social, així com en la construcció de les entitats col·lectives.

A banda de les diverses postures oferides pels experts, també s'apleguen en aquest llibre, altres materials complementaris, presentats en el marc del Foro, per tal de fer palesa la pluralitat de visions al voltant del tema de debat.

Sumari: Introducción ; Fiesta y "memoria": entre historia política e historia cultural / Elena Hernández Sandoica ; Simbología y ceremonial en la cultura de los nacionalismos / Agustí Colomines i Companys ; La ciudad y la fiesta: afirmación y disolución de la identidad / Manuel Delgado Ruiz ; Tiempos modernos para fiestas tradicionales / Honorio M. Velasco Maillo ; Los rituales: estructuras y escenificaciones / José Luis García García ; Anexo: Decálogo de funcionamiento Foro de las Culturas acordado en el plenario celebrado el 10 de febrero de 2000 ; Plan de actuaciones del Foro de las Culturas acordado en la reunión celebrada el 10 de febrero de 2000 ; Informe que emite el Foro de las Culturas de la ciudad de Granada en relación con la propuesta de celebrar próximamente la festividad de Mariana Pineda, tras su reunión plenaria del día 24 de abril del año 2000 ; Primer informe que realiza el Foro de las Culturas de la ciudad de Granada sobre la celebración de la fiesta del 2 de Enero tras la reunión celebrada el 24 de mayo de 2000 ; Segundo informe que realiza el Foro de las Culturas de la ciudad de Granada sobre la celebración de la fiesta del 2 de Enero tras la reunión celebrada el 7 de junio de 2000 ; Propuestas que realizan diferentes colectivos pertenecientes al Foro de las Culturas sobre la forma de celebrar la fiesta del 2 de Enero ; Propuestas definitivas que realiza el Foro de las Culturas para la modificación de la fiesta del 2 de Enero a partir de la reunión celebrada el día 1 de diciembre de 2000

GIL CALVO, Enrique. (1991) **Estado de fiesta: feria, foro, corte y circo**. Madrid : Espasa-Calpe. 212 p. ISBN 84-239-2457-2

Resum

Aquesta obra, és el resultat de l'estudi realitzat per Enrique Gil Calvo (que veu de les fonts de l'antropologia cultural i la sociobiologia, des d'una besant funcionalista i economicista) sobre el valor de la festa en l'ésser humà, per les seves reals conseqüències pràctiques en termes d'increment eficient de la capacitat adaptativa.

L'ésser humà fa festa perquè, gràcies a ella, se sent millor i arriba a fer-se millor: tant en capacitat de treball i organització social, com en benestar corporal i capacitat de fer-se feliços els uns als altres. És per aquesta raó, que la festa és una necessitat antropològica i biològicament evolutiva i, constitueix la raó vital de les persones.

Entenen la festa com una necessitat material i física de les persones, Gil Calvo amb el seu estudi, vol elaborar una teoria objectiva de la festa, capaç de vincular-la a aspectes reals i físics com són el cos, el treball, la societat, l'economia i la política. Des d'aquest punt de vista, l'autor estudia els rituals simbòlics que formen part del component festiu, en virtut de les conseqüències objectives que exerceixen sobre les relacions polítiques, econòmiques, socials i interpersonals dels subjectes participants.

Sumari: 1. Preámbulo. El animal festivo ; 1a. parte: El capital festivo: 2. Naturaleza de la fiesta ; 3. El sentido de la fiesta ; 4. Funciones de la fiesta ; 2a. parte: 5. Las fiestas libertarias ; 6. Las fiestas comunitarias ; 7. Las fiestas autoritarias ; 8. Conclusión. Fin de fiesta

JIMÉNEZ DE MADARIAGA, Celeste. (2004). “**Andalucía en Madrid: las fiestas semejadas**”. A: Carmen Ortiz García (coord). *La ciudad es para ti : nuevas y viejas tradiciones en ámbitos urbanos*. Barcelona : Anthropos. ISBN 84-7658-641- 8. p. 55-75

Resum

El gran nombre i varietat de festes d'origen andalús a la ciutat de Madrid, abans podia explicar-se, per l'emigració d'origen andalús que va arribar al territori entre 1950-1975; però, perquè després de tants anys, les festes d'aquest caire han anat en augment a Madrid?

Sota aquesta premissa, Jiménez de Madariaga relata en aquest text com, aquest tipus de festes anadalousistes, han quedat totalment desvinculades de la trama migratòria on van néixer (creades per associacions d'immigrants andalousos, agrupades en germanats o bé en cases regionals) i, han acabat formant part de la realitat festiva de Madrid.

Tot i això, aquestes festes andaluses, no arriben mai a ser un reflex de les originals d'Andalusia, ja sigui per adaptar-se a l'entorn en les que es donen, com per adaptar-les en els interessos col·lectius on es donen.

LORENZI FERNÁNDEZ, Elisabeth. (2007). “**La fiesta y los movimientos sociales en la promoción de una identidad de barrio: la "Batalla naval" de Vallekas**”. [en línia]. *Revista de dialectología y tradiciones populares*, ISSN 0034-7981, Tomo 62, Cuaderno 1, p. 145-165.

<<http://rdtp.revistas.csic.es/index.php/rdtp/article/viewFile/29/30>>[Consulta: març 2009]

Resum

El districte Puente de Vallecas celebra cada estiu, a mitjans de juliol, l'utòpica independència del barri amb una remullada d'aigua, amb la proclama: “Vallekas, Puerto de Mar” (coincideix en dates amb amb les festes de la Verge del Carme, també coneguda com la patrona dels mariners i pescadors).

A través de l'anàlisi de la història socio-urbana de la localitat i, de la trajectòria de la festa, en aquest text es reflexiona sobre el paper dels rituals en aquesta pràctica identitària, així com pels significats que conté (amb moltes connotacions polítiques).

Des de 1950, el municipi de Vallecas va quedar annexionat a Madrid i, al 1986, va restar dividit en dos districtes: Villa de Vallecas, on està el casc antic i, Puente de Vallecas, d'origen més recent, i on s'origina la citada festa.

L'autora, parteix de la hipòtesi per la seva investigació que, l'oportunitat que van tenir els residents de Vallecas per manipular el seu propi espai i de pensar-lo (quan es van crear els dos districtes), van aportar a la següent generació la capacitat d'identificar-se majorment amb el seu entorn més proper: el barri. A banda, es deixa com a llegat en l'imaginari col·lectiu, la idea del barri com una plataforma vàlida i bàsica de lluita per aconseguir una major democratització de la societat.

MARTÍ i PÉREZ, Josep (ed.) (2008). **Fiesta y ciudad: pluriculturalidad e integración**. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Departamento de Antropología de España y América, 2008. 215 p. ISBN 978-84-00-08628-2

Resum

Per a les societats en general, i les persones en particular, existeixen grans i petits moments importants al llarg de la vida. En aquests darrers hi podem trobar les festes i celebracions, on passen coses extraordinàries, i que per aquest fet són viscudes i recordades en la memòria individual i col·lectiva.

La festa té interès com a fenomen sociocultural en sí. Però, també és un exponent de la societat on es dona, alhora que esdevé un element actiu per transformar-la, atès que la festa és un àmbit no verbal per a la facultat creativa de la persona.

Des d'aquestes premisses, el present estudi antropològic realitzat per diferents antropòlegs en el marc del CSIC, analitza el fenomen complex que representa la festa, i ho fa en l'àmbit social català, que ha esdevingut especialment pluricultural en els darrers temps, amb l'arribada de nova població. Per aquest motiu, en aquesta obra, hi ha presents estudis de les festes que organitzen diversos col·lectius d'immigrants a la ciutat de Barcelona.

Sumari: Introducción / Josep Martí ; 1. La fiesta en el escenario urbano actual / Josep Martí ; 2. Fiesta e integración / Josep Martí ; 3. La fiesta doblemente desplazada: los ortodoxos en tierras de tradición cristiana occidental / Josefina Roma ; 4. Tiempo y espacio cultural inmigrante: fiestas y festivales pakistaníes en Barcelona / Rukhsana Qamber ; 5. Asia proyectada: la fiesta del cine / Silvia Martínez ; 6. Colombianos en Barcelona / Manuel Mandianes ; 7. Cubanos en diáspora. Nuevos escenarios para la investigación (etno)musicológica / Íñigo Sánchez ; 8. Fiestas brasileñas: la recreación del ambiente festivo brasileño en Barcelona / Bianka Pires

MORENO, Isidoro. (2002). **“Las fiestas populares entre el poder, la identidad y el mercado”**. A: *La globalización y Andalucía. Entre el mercado y la identidad*. Sevilla: Mergablum. ISBN 84-95118-59-9. p. 163-180

Resum

El present text, parteix de la hipòtesi que la major part de processos rituals festius populars, constitueixen fets socials que prenen major significació en l'àmbit simbòlic-identitari i, que és precís explicar-ho en relació a les característiques i conseqüències de la modernitat, més que no pas pel pes de la tradició.

Tot i la globalització que banya les societats actuals, la dinàmica real de les societats és el resultat de l'acció “globalitzadora”, juntament amb la seva oposada i complementària: la localització. La “localització” reafirma les identitats col·lectives, i és en aquest punt on cal entendre les festes populars.

NOGUÉS PEDREGAL, Antonio Miguel. (2005). “**Del tiempo de fiesta al tiempo de ocio: de la expresividad colectiva a la instrumentalidad ideológica**”. A: Juan Antonio Roche Cárcel y Manuel Oliver Narbona (ed. lit.). *Cultura y globalización: entre el conflicto y el diálogo*. Alicante: Universidad de Alicante, Servicio de Publicaciones. ISBN 84-7908-826-5. p. 281-304

Resum

L'article de Nogués, vol ser un anàlisi de la relació que hi ha entre els temps de festa i el temps d'oci. Des d'un punt de vista antropològic, tot partint d'altres textos clàssics, així com del seu propi treball de camp, l'autor assenyalava que, en l'actualitat, les formes d'oci en el marc capitalista, “congelen” la creació de sentit que li és propi a la festa i, converteixen aquestes formes d'oci en recurs de la cultura dominant.

Segons Nogués, la regulació del temps i la programació de continguts són el que provoquen la “congelació” de sentit. Tot i això, assenyalava que existeixen manifestacions lúdico-festives que mostren que, avui dia, el temps d'oci es torna en un camp de lluita per la negociació de significats.

PRAT I CARÓS, Joan. (1982). “**Aspectos simbólicos de las fiestas**”. A : Velasco, Honorio (ed). *Tiempo de Fiesta. Ensayos Antropológicos sobre las fiestas en España*. Madrid : Tres-catorcediecisiete. ISBN 84-85208-26-9. p.153-168

Resum

Les fetes són, en sí i per sí mateixes, un llenguatge ple de simbolisme globalitzador, on es ritualitzen actituds, qualitats, valors, fenòmens socials, etc..., en un tot estructurat i coherent. Les festes tradueixen la percepció que la societat té de les seves relacions jeràrquiques, d'oposició o de complementarietat.

Les societats exterioritzen a través de les festes, la seva particular concepció d'elles mateixes i de la seva relació amb la natura i dels éssers humans que formen part o no del grup.

Sota aquest punt de vista, el text apunta que les festes, independentment de les seves funcions socials (ritualitzant allò que considera fonamental per la seva reproducció social), són un intent d'ordenar el món; d'aplicar sobre el caos un ordre que expliqui determinades realitats a través de símbols i ritus.

PRAT I CARÓS, Joan; CONTRERAS, Jesús. (1984). **Les festes populars**. Barcelona: La Llar del Llibre. 167 p. ISBN 84-85709-14-4

Resum

En el present llibre, es recullen els escrits de diversos autors que, des de diferents disciplines, contextualitzen les festes, en el marc de la cultura popular catalana.

Distincions entre conceptes com festes populars, festes tradicionals i festes oficials no han acabat d'aportar un resposta clara, així com tampoc s'ha acabat per deixar ben clar, quins són els criteris que se segueixen per definir-les.

Aquesta obra, des d'un bon començament, deixa palesa la necessitat d'una més amplia bibliografia referida al tema de festa. Conscient de la dificultat d'encetar un tema de debat tant obert i poc concensuat com és aquest i, amb tots els errors i encerts que pot comportar, vol ser un intent en poder donar resposta a molts dels interrogants que es plantegen entorn la festa.

Sumari: Consideracions preliminars: La festa popular ; Els estudis folklòrics i les festes populars ; Els estudis actuals a l'entorn del tema ; La delimitació del camp d'estudi ; I part: El calendari festiu ; II part: Els diferents nivells d'integració i les festes ; III part: El context de la festa ; Les funcions de la festa ; Les festes i el canvi social ; Sinopsi comparada de calendaris naturals, històrics, festius

PUJOL CRUELLS, Adrià. (2006). **“Ciudad, fiesta y poder en el mundo contemporáneo”** [en línia]. *Liminar: estudios sociales y humanísticos*, ISSN 1665-8027. Vol. 4. núm. 2. p. 36-49.

<<http://redalyc.uaemex.mx/src/inicio/ArtPdfRed.jsp?iCve=74540204&iCveNum=5072>>
[Consulta: març 2009]

Resum

El següent article d'Àdria Pujols, és fruit de les seves investigacions sobre l'àmbit de les festes urbanes, prenen com a marc de referència la ciutat de Barcelona i, amb certes investigacions que, en paral·lel, poden estendre's a l'àmbit català i espanyol.

La proposta de l'autor està en abordar les pautes del ritual festiu en l'àmbit urbà, entenen per urbà com la qualitat de la socialització de les urbs contemporànies; la festa estableix, sanciona o renova un compromís entre individus o grups.

Des d'aquesta perspectiva, estudia la festa com allò que crea o vol crear societat (recrearse), entre persones que acaben per constituir comunitat, tot i que el nexa d'unió creat per la festa sigui un vincle tant efímer com poderós: la il·lusió d'una comunitat orgànica i integrada.

RIBES LEIVA, Alberto J. (2006). “**Las fiestas como expresión / simulacro de la comunidad: globalización y modernidad avanzada**”. A: *Anduli: revista andaluza de ciencias sociales*, ISSN 1696-0270. núm. 6. p. 29-42

Resum

A través de les reflexions d' autors com Durkhemim, Tönnies, Bauman, entre altres clàssics, l'autor d'aquest text considera les festes, com un tipus d'efervescència col·lectiva, com una forma que la societat té d'autoreafirmar-se com a tal, de certs moments especials que la societat requereix per sentir-se formar part d'una unitat en aquesta era global.

Des d'aquest punt de vista, Albert J. Ribes, explora conceptes clàssics com els de comunitat i associació, per tal d'explicar què passa avui dia amb les abans anomenades “comunitats imaginades”, en veure quines són les seves necessitats, les seves construccions, les interaccions que es donen entre els individus.

Finalment, s'analitzen les festes “locals” i les festes “globals” com els dos tipus principals d'expressió/simulacre de les comunitats actuals.

ROMA, Josefina. (1996). “**Fiestas. Locus de la iniciación y de la identidad**”. A: Joan Prat i Carós y Angel Martínez Hernaez (eds.). *Ensayos de antropología cultural. Homenaje a Claudio Esteva Fabregat*. Barcelona : Ariel. ISBN 84-344-2204-2. p. 204-214.

Resum

El present text de Josefina Roma, elabora un recorregut pels diversos estudis apareguts al voltant la festa, des dels primers folkloristes culturals de finals del segle XIX fins autors més actuals (on destaca V. Turner).

A partir d'aquí, l'autora reflexiona sobre els dos aspectes bàsics que componen la festa, tot responent tant a les exigències internes d'aquestes com a les línies d'investigació actuals: el component iniciàtic de la festa i la manifestació identitària.

Sota aquesta mirada, cal entendre la festa com un receptacle on els diversos participants, competeixen i col·laboren donant la seva pròpia versió de la societat i les seves articulacions a través de continguts culturals, de la seva pròpia interpretació de la cultura que li correspongui.

ROMA, Josefina. (2001). “La 'okupación' del espacio sagrado: las santas de los inmigrantes en Cornellá” [en línia]. *Scripta Nova: Revista electrónica de geografía y ciencias sociales*, ISSN 1138-9788. núm. 94 (105). <<http://www.ub.es/geocrit/sn-94-105.htm>> [Consulta: març 2009]

Resum

La següent reflexió, gira entorn al culte a les Santes Nunilo i Alodia a Cornellà, on es reuneix tota una sèrie de transformacions i persistències en un espai canviant; això dóna peu a repensar en el fenomen de la transmissió del patrimoni etnològic.

En una primera part del document, es fa un repàs històric de com el culte a aquestes santes va emigrar des de la seva terra natal, a Adahuesca (Aragó), a Navarra, i d'allí a Andalusia i de com, paral·lelament, la propietat de les seves relíquies va venir acompanyada de la difusió de la seva devoció.

Més tard parla de com, un segon moviment migratori (mitjans dels segle XX), ha comportat que diferents ciutats com Cornellà, on la devoció a las santes no era part central del seu patrimoni identitari, han acabat reformulant-se el nou entorn per reproduir-hi els signes de la seva memòria col·lectiva.

Aquest text, vol mostrar com la reproducció del culte de la migració és una síntesi de la memòria col·lectiva i, de com en la migració els grups aprenen d'altres llocs i de sí mateixos (redescubriments mutus).

RUIZ BALLESTEROS, Esteban. (2000). **Construcción simbólica de la ciudad: política local y localismo**. Madrid : Miño y Dávila. 255 p. ISBN 84-95294-17-6

Resum

Aquest llibre parteix de la idea que el principal objecte polític local és convertir un “agregat” d'individus en “comunitat”; en una comunitat articulada, al voltant d'una model identificador col·lectiu; una producció simbòlica que fa comprendre la política local.

En la primera part de l'obra, Ruiz Ballesteros fa un recorregut per les diferents propostes teòriques que s'han centrat en l'anàlisi de la política i el poder local, tot fent-ne una reflexió crítica i, per tal d'argumentar com la construcció simbòlica de la localitat és una necessitat política i constitueix un dels punts importants en la política local.

En la segona part, s'il·lustra el caràcter de la construcció simbòlica de la localitat, tot indagant en les construccions de discurs i símbols locals, en el desenvolupament d'accions simbòliques i en la conceptualització de l'espai urbà com a patrimoni.

Finalment, l'autor reprèn el tema del caràcter simbòlic en la política local per, proposar una exploració en la construcció simbòlica de l'espai urbà, de com fer d'allò local un entramat homogeni que difumini el seu real caràcter heterogeni, antagònic i fragmentat.

Sumari: 1a parte: Sobre el poder y la política local: 1. Elitismo y pluralismo ; 2. Espacio, clase y mercado como paradigmas de la política local ; 3. Otra dimensión del poder local: la teoría del régimen ; 4. Reflexiones para el estudio del poder y la política local ; 2a parte: Sobre la dimensión simbólica: 1. Comunidad y localidad: lo político y lo simbólico ; 2. Discursos y símbolos: la configuración de una imagen de la ciudad; 3. Acciones simbólicas para la construcción de la ciudad; 4. La configuración del espacio urbano y su dimensión simbólica; 3a parte: Sobre el localismo y el gobierno local: 1. Poder local, política local y gobierno; 2. La política local desde la perspectiva de los recursos simbólicos; 3. El papel de los políticos en el gobierno local; 4. El localismo como forma específica de gobierno local

SOLER i AMIGÓ, Joan. (2001). **“La Ciutat i la festa”**. A: *Cultura popular tradicional*. Barcelona: Pòrtic. ISBN 84-7306-705-3. p. 24-40.

Resum

L'autor remarca, a través de l'àmbit de la festa, el valor vivencial de la tradició, com a transmissora del passat i projectora del futur, i el seu caràcter comunitari. En el segle XXI, les ciutats guanyen protagonisme i, el seu microcosmos dens es converteix on “la república de la diversitat”; la ciutat és l'espai on els individus interaccionen, en les lluites i reivindicacions afloren i on, es generen i revaliden noves i velles tradicions.

En aquest context, la cultura popular catalana, ha d'afrontar el repte de la seva identitat des d'una perspectiva intercultural; tot implicant en el seu sí, igualtat i diversitat (drets cívics i drets culturals). És aquí on les festes majors i populars, despleguen tot el seu ample ventall de possibilitats: a la festa, cadascú hi és actor partícep, representant el seu propi paper; no hi ha públic, sinó comunitat.

STEINGRESS, Gerhard (2006) **El caos creativo: fiesta y música como objetos de deconstrucción y hermenéutica profunda. Una propuesta sociológica**. A: *Anduli: revista andaluza de ciencias sociales*, ISSN 1696-0270.núm. 6. p. 43-75

Resum

Tot partint del seu estudi etnològic sobre el flamenc andalús, junt amb el d'altres músiques ètniques i d'altres músiques populars, Gerhard Steingress centra el seu escrit en la necessitat d'una perspectiva sociològica ampliada per l'hermenèutica (mètode més emprat en el psicoanàlisi) per tal de veure el comportament de la música en el context festiu, en el sí de les societats postmodernes i globalitzades de l'actualitat.

A través d'aquesta vessant, es percep l'individu, no només com aquell que reacciona com a subjecte d'acord amb les estructures i expectatives del seu entorn sociocultural, sinó que a través d'elles expressa la seva actitud cap al seu entorn immediat: la festa reflexa el seu entorn a la vegada que el crea a la seva manera, construint (de manera simbòlica i temporal) els nous espais i projectes vivencials dels individus.

L'elecció de la festa musical com a categoria central d'aquest anàlisi de Gerhard Steingress, enllaça dos elements bàsics del procés de construcció de la identitat dels individus: la música com a mitjà expressiu i, la festa com esdeveniment social.

Prenent aquesta consideració com a punt de partida, parla de com des de la vessant sociològica dukheimniana fins la seva variant estructuralista parsonianiana, s'ha considerat la festa com un ritual creador de cohesió social, sense tenir en compte els elements no funcionals de la festa, vistos com a desviació social. L'enfoc sociològic requereix així d'una reconfiguració conceptual des del punt de vista del caràcter canviant de la vida sociocultural i la dimensió simbòlica que desenvolupa la festa musical en les societats postmedernes i globalitzades. Tot incloent l'hermenèutica en la l'anàlisi sociològica, es vol comprendre els orígens no conscients i els efectes no intencionats de l'acció humana a través de l'experiència musical.

En quin sentit, la música com element central de la festa, aporta una dimensió simbòlica a la generació de noves realitats socials, a través de la seva capacitat d'evocar espontaneïtat, per tal d'estimular l'expressió de les necessitats personals i socials, que contrasten amb el caràcter repressiu de la cultura i reivindiquen la importància de la naturalesa humana com element constitutiu de la vida social.

VELASCO, Honorio (ed). (1982) **Tiempo de Fiesta. Ensayos Antropológicos sobre las fiestas en España**. Madrid: Tres-catorce-diecisiete. 252 p. ISBN 84-85208-26-9

Resum

Aquest volum, presenta les aportacions de l'estudi final i assaig introductor de del cicle de conferències que, sota el títol de La fiesta, van engegar l'Associació Madrilenya d'Antropologia, en col·laboració amb el Museu Nacional d'Etnologia i la Direcció General de Belles Arts, Arxius i Biblioteques, entre els mesos d'abril i juny de 1980.

Començant per alguns plantejaments metodològics, posteriorment es desenvolupa l'anàlisi dels aspectes econòmics, socials, comunicacionals i simbòlics que afecten al tema d'estudi.

Finalment, es recullen dos estudis, basats en dades etnogràfiques de comunitats locals de Madrid, que aporten en forma de suggeriment, teories, interpretacions i punts de discussió per aquest debat obert.

Sumari: A modo de introducción. Tiempo de fiesta / Velasco Maillo, H.M. ; Métodos, técnicas y fuentes para el estudio de las fiestas tradicionales populares / Rodríguez Becerra, S. ; Ecología, economía y fiesta. Algunos ejemplos del País Valenciano. (Apuntes para una sugerencia) / Sanmartín Arce, R. ; Cofradías andaluzas y fiestas, aspectos socioantropológicos / Moreno Navarro, I. ; Fiesta, comunicación y significado / Roiz, M. ; Aspectos simbólicos de las fiestas / Prat Canos, J. ; Fiestas de Mayo en la Tierra de Alcalá / Velasco Maillo, H.M. ; Santa Quiteria, el umbral de Mayo y la emancipación / Jimeno Salvatierra, P.

VELASCO, Honorio. (1982). “**A modo de introducción. Tiempo de fiesta**”. A : Velasco, Honorio (ed). *Tiempo de Fiesta. Ensayos Antropológicos sobre las fiestas en España*. Madrid : Tres-catorce-diecisiete. ISBN 84-85208-26-9. p. 7-25

Resum

En aquest text, es vol deixar patent el poc tractament que se n'ha fet de la festa, des de la branca de l'antropologia cultural. Fins aleshores, la disciplina s'havia centrat en la comunitat; però, sota aquest punt de vista, afegeixen que és en la festa on la comunitat pren relleu.

La festa, és un context on s'origina de forma intensa la interacció social; en ella s'apleguen activitats, rituals, transmissió de missatges. S'afegeix, que el temps festiu queda definit per la seva opció de transformador, de ser l'element alliberador del transcórrer irremediable del temps, com una forma de gaudir del present.

Les fetes en aquest punt, són considerades com una ruptura del transcurs lineal del temps: marquen el principi i el final d'un període, com a moments de transició. Però no només el temps juga un paper important en la festa, també es remarca el seu sistema estructurador i reestructurador social.

VELASCO, Honorio. (2004). “**Fiestas del pasado, fiestas para el futuro**”. A: Palma Martínez- Burgos García ; Alfredo Rodríguez González (coord). *La fiesta en el mundo hispánico*. Cuenca: Universidad de Castilla-La Mancha. ISBN 84-8427-293-1. p. 43-68

Resum

En el present article, H. Velasco realitza una reflexió al voltant dels cicles festius i sobre les festes en sí mateixes.

El model de cicle festiu, permet els enllaços de configuracions menors amb d'altres de majors, fins arribar així a completar l'any. Gràcies a aquest model cíclic, es possibilita que festes del passat siguin festes del present, a la vegada que postulen cap al futur, la possibilitat d'integració del passat en el present (o viceversa). Velasco s'assenyala també com algunes festes són invencions (o reinencions), projeccions imaginàries cap al futur. Però, ja siguin festes del passat com per al futur, totes les festes queden sumides dins el cicle festiu anual; unes i altres, tot i les diferències, tenen una mateixa funció: la d'enllaçar els temps.

VELASCO, Honorio. (2005). “**La desaparición no cumplida de los rituales tradicionales**”. A: Juan Antonio Roche Cárcel y Manuel Oliver Narbona (ed. lit.). *Cultura y globalización: entre el conflicto y el diálogo*. Alicante: Universidad de Alicante, Servicio de Publicaciones. ISBN 84-7908-826-5. p. 253-280

Resum

El catedràtic H. Velasco, afirma en aquestes línies com, en la present era globalitzada, les festes tradicionals han servit com a pont per unir dos sectors de comunitats, en un principi diferents: la població autòctona i l'emigrada. Les festes majors, populars, patronals, han servit per mostrar l'èxit d'adhesió de la població emigrada cap als símbols de la comunitat local; molts d'aquests símbols, amb el temps, han acabat per ser requalificats com a cultura, com a identitat cultural.

Molts dels rituals reproduïts en els nous entorns, es volen pretendre tradicionals, quan en realitat no ho són en la seva major part.

Però, tot i això, no només no s'han perdut els ritus tradicionals sinó que, la modernització en reclama més, incita a ampliar les velles pràctiques d'exhibició i les transforma en rituals tradicionals.

Crèdits

El Grup de Treball *El cicle festiu com a punt de trobada de diferents realitats* ha treballat des de març del 2009 en el debat i reflexió al voltant de la temàtica, i ha posat les bases per a la redacció d'aquest document.

Han format voluntàriament el grup els regidors i regidores dels municipis següents:

- Badia del Vallès, Enric Sánchez Moral
- Cardedeu, Miquel Pujadas i Subiranas
- Castellar del Vallès, Pepa Martínez Romera
- Manresa, Ignasi Perramon i Carrió
- Mollet del Vallès, Daniel Novo Sánchez
- Montcada i Reixac, Amèlia Morral Barneda
- Pallejà, Carles Ortí i Millàs
- Piera, Pere Bosch i Morera
- Prat de Llobregat, Fco. Manuel Lorenzo Gallardo
- Rubí, Neus Muñoz Hijar
- Sant Feliu de Llobregat, Lourdes Borrell Moreno
- Sant Joan Despí, Alejandro Medrano Soler
- Sant Just Desvern, Palmira Badell i Farigola
- Tiana, Ferran Pascual Berghaenel
- Viladecavalls, Regina Parellada i Canals

Coordinació del Grup de Treball:

Paco Cruz, Ajuntament de Granollers.

Carles Prats Maeso i Marga Julià Sotomayor, Centre d'Estudis i Recursos Culturals de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona.

Suport tècnic:

Marisol Barrientos Lima i Pepi Gil Marín, Centre d'Estudis i Recursos Culturals de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona.

Redacció:

Paco Cruz, Ajuntament de Granollers

Bibliografia elaborada pel Centre d'Informació i Documentació del Centre d'Estudis i Recursos Culturals, Àrea de Cultura, Diputació de Barcelona.

Diputació de Barcelona | Àrea de Cultura

Diputació de Barcelona
Àrea de Cultura
Centre d'Estudis i Recursos Culturals
Montalegre, 7
08001 Barcelona
Tel. 934 022 565 · Fax 934 022 577
www.diba.cat/cultura